

A Szent István Királyi Zeneművészeti Szakközépiskola Leánykara – *Tőkés Mária Tünde*. A Janiga József Művészeti Alapiskola Kamarakórusa, Nagymegyer – *Orsovics Ivette*. Az Eszterházy Károly Főiskola Kórusa, Eger és a Prelude-Corvinus Vegyeskar, Budapest – *Kabdebó Sándor*. Bartók Béla Kórus, Miskolc – *Sándor Zoltán*.

Az elhangzott művek: Harmatozzatok; Angyalok és pásztorok; Nagyszalontai köszöntő; Ave Maria (1935.) Vejnemőjnen muzsikál; 150. genfi zsoltár; Újesztendő köszöntő; Karácsonyi pásztortánc; Molnár Anna; Akik mindig elkésnek; Az 50.genfi zsoltár; Felszállott a páva; Békesség óhajítás; Adventi ének; Szép könyörgés.

Az est folyamán került sor a Zeneszerző verseny eredményhirdetésére. – Liszt Ferenc születésének 200. és halálának 125.évfordulója alkalmából a KÓTA 2010-ben zeneszerzőversenyt hirdetett kórusmű alkotására. – A zsűri egységes véleménye alapján az első díjat – *Tóth Péter: Salve Regina* c. kórusműve nyerte el. A díjat *Kollár Éva* a KÓTA elnöke adta át a zeneszerzőnek.

M.N-N K.

Évfordulók jegyében – Kecskemét, 2010

A 2010. esztendő őszét három évfordulós esemény „uralta” Kecskemét zenei életében:

- hatvan éve indult meg az iskolaépítő munka az ország első ének-zenei osztályával;
- harmincöt éve nyílt meg a Kodály Zoltán Zenepedagógia Intézet;
- 200 éve született Erkel Ferenc.

Természetesen több más fontos zenei esemény is történt, de a felsoroltak kapcsolódtak közvetlenül névadónk életművének utóéletéhez.

Az 1967 decembere óta Kodály Zoltán nevét viselő *első ének-zenei iskola* alapítására először szeptember 3-án emlékeztek. Ezt a különleges alkalmat a hajdani első osztály tagjai kezdeményezték, szervezték, Locsmándiné Váradiné Klára és Kósa Vilma körültekintő irányításával. A városháza dísztermében indult az emlékezés, ahol Dr. Zombor Gábor polgármester köszöntötte az első tizenkilencből megjelent népes csoportot. Az Alföldyné Dobozi Eszter igazgatásával működő iskola mai kisebb és nagyobb tanulói színes műsorral köszöntötték az „iskola-alapítókat”. Annak idején a szülők bátorsága is kellett, hogy a Szentkirályi Márta által megálmodott iskola minden nehézség ellenére létrejöhessen. A legelsőek közül is már többen választották a zenetanári pályát, míg a többség „csak” zenekedvelőként őrizte meg az iskolától kapott útravalót, s Kodály Zoltán iskolájukban tett látogatásainak emlékét. Az ő nyolcadik osztályos búcsúzásukkor írta a Tanár úr az iskola emlékkönyvébe:

„Megértük az első aratást. Egy rózsakertész magyarázta: idáig küzdelem, ezentúl már csak nyesni kell a rózsát. – Hát talán nem is így, a kártékony férgek, tetvek ellen továbbra is védeni kell az ültetvényt. Reméljük, mindig lesz elég olaj ellenük, és a kert virul mindörökre.”

A városházi ünnepséget követően a Kodály Intézetbe látogattak a tállalkozóra egybegyűltek. Dr. Nemes László Norbert igazgató méltatta azt az elhivatott munkát, amely létrehozta végső soron nem csak a kecskeméti ének-zenei iskolát, hanem megteremtette ezt az iskolatípust. (Hogy ma hány „kert virágzik” a 25 éve még több mint kétszázból, és hogyan, milyen körülmények között, annak elbeszélése bizony nem mindenben lenne szívderítő történet ...) A Kodály Intézet archív anyagaiból készült film-összeállítás és tartalmas kiállítás is gazdagította a megemlékezést. Ez utóbbihoz a hajdani tanulók és a Kodály Iskola is adott dokumentumokat.

Hogy a kecskeméti „kert” – sok-sok változás, nehézség ellenére – ma is virul a „kertészek” munkájának köszönhetően és az önkormányzati gazda támogatásával, azt a hagyományos iskola-napi ünnepség és számos, szinte az egész tanévet átfogó esemény is bizonyítja. Csak röviden említhetjük meg a legfontosabbakat. Volt sportesemény: emlékfutás a vasútállomástól (Kodály szülőhelyétől) az iskoláig, hangversenysorozat „mesterek és tanítványok” címmel; nyílt napok a különböző tagozatokban, kiállítás, megemlékezés Nemesszeghy Lajosnéról és Kardos Pálról, irodalmi műsor „A zene szava”, illetve nevelési értekezlet „Kultúraváltás vagy a felejtés kultúrája?” címmel.

Az iskolánap az 1950. október 27-i első hivatalos tanítási nap évfordulójához kapcsolódva zajlott le gazdag programmal. Az ünnepi hangversenyen, az iskola, Nemesszeghy Márta hangversenytermében Mák Kornél, kulturális és oktatási alpolgármester köszöntője után Lezsák Sándor az Országgyűlés alelnöke mondott megnyitó beszédet. A műsorban az iskola minden tagozata képviseltette magát. Már a megnyitó szám megteremtette a jó, ünnephez méltó zenei hangulatot: a zeneművészeti szakközépiskola jelenlegi és volt növendékeinek zenekara Pusker Imre irányításával a *Galántai táncok* fergeteges előadásával remekelt. A kicsinyek kórusát a legelsőek közül énektanárként is az iskolához tartozó Ubrizsyné Érsek Éva, majd Telemann bájos kantátájának részletében Dr. Kovács Tamásné vezényelte. Az Iskolamester megtestesítője Altorjay Tamás operaénekes, az iskola magánének-tanára volt. Hallhatta a népes közönség az alsófokú hangszeroktatás egy csellista és egy fuvolás képviselőjét. A közelmúltban létesült néptánc tagozat apraja-nagyja kiskunsági táncokkal mutatkozott be (tanáraik: Bedőcs József és Bedőcsné Szabó Rita). A kórusok közül három szerepelt még: a Kodály Leánykar (karvezető: Antoni Andrea), az Aurin Leánykar (karnagy: Durányik László) és a Vegyeskar Antal Noémi vezényletével. Orgonán közreműködött Révész László.

A műsort két összkari szám zárta. Egy hajdani Kodály iskolás, az évtizedek óta Kanadában élő Horváth János vezényletével az *Esti dal* és

A magyarokhoz hangzott el. Ez utóbbi előadásába már a közönség is bekapcsolódott. Így volt viszonylagos sokaság is a mindenkit átható kodályi lélek zenei megnyilvánulásához.

*

A Kodály Zoltán Zenepedagógia Intézet avatásának a napja 1975. szeptember 29. volt. A 2005 óta a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem szervezeti keretében működő intézmény 35. évfordulójáról, egyúttal A Kecskeméti Kodály Intézetért Alapítvány 15 éves működéséről október 7-8-9-én nemzetközi konferenciával és hangversenyekkel emlékeztek meg. A konferencia előadások és műhelyfoglalkozások gazdag tematikájú sorozata volt. Előadókat – a hazaiak mellett – az Intézet volt hallgatói közül és külföldi partner-intézményekből hívtak a szervezők. Bevezető előadást az Intézet igazgatója, Dr. Nemes László Norbert tartott. A magyar előadások a *Mai lehetőségek és kihívások a zenei nevelésben szekció*-cím alatt sorakoztak fel: a kihívásokról és társadalmi háttérükről Kocsárné Herboly Ildikó, Kokas Klára pedagógiai elképzeléseiről Dr. Pásztor Zsuzsa beszélt. Az ifjúsági koncertekről mint pedagógiai alkalmakról Körmenty Zsolt, a népzene tantervi helyéről, lehetőségeiről Dr. Fehér Anikó, a kortárs zene gyermekkari vonatkozásairól Thész Gabriella tartott előadást. A Kodály koncepció külföldi adaptációiról Nagy-Britanniából és Kanadából érkezett előadók számoltak be előadásban, de ez volt a témája a harmadik napon tartott kerekasztal beszélgetésnek a fent említett országok képviselőin kívül Egyesül Államok-beli, finn, görög, ír, portugál és magyar résztvevőkkel. Terítékre kerültek a hazai kérdések is hasonló keretben, *A kodályi pedagógia jövője Magyarországon* címmel.

Műhelyfoglalkozásokon és előadásokon betekinthettünk a külföldi kollégák miénkkel rokon vagy eltérő zenei nevelési gyakorlatába is. Az énekes játékok fontosságáról angliai előadó, Ritmus és improvizáció címmel a Dalcroze Intézet egy tanára vezetett foglalkozást. Előtérbe kerültek az éneklés fiziológiai, kognitív, pszichológiai és szociológiai vonatkozásai finn és ír előadók révén.

Az esti programok a Csányiné Koós Ildikó könyvtárvezető és munkatársai által összeállított, az Intézetet és az Alapítványt bemutató, kiállítás megnyitásával kezdődtek. Ez utóbbi tevékenységéről a kuratórium elnöke, Dr. Horváth Ágnes főiskolai tanár számolt be. A záró, teljes egészében Kodály-művekből összeállított hangversenyen tehetséges fiatal vendégművészek szerepeltek: az Accord Quartet, Holics László (zongora), Jakab Ildikó és Kovács Barna (ének), Gyökér Gabriella zongorakíséretével és az est koronájaként az Angelica Leánykar Gráf Zsuzsa vezetésével.

*

Kecskemét neve – mint bármely jelentős életeseemény helyszíne – eddigi ismereteink szerint nem szerepel Erkel életrajzában, legfeljebb ha átutazóban járt Kecskeméten. A Katona József *Bánk bán* drámájából lett

opera okán azonban mégis összeforrt a zeneszerző neve a „hírös” várossal. A nyári Kodály Fesztivál keretében megrendezett operahangverseny után az MKT által szervezett, Budapesten és Gyulán is bemutatott *Erkel-Kodály népzene* műsor újabb változatával egyszerre tisztelegtek Kecskeméten Erkel Ferenc és szellemi-zenei utódja, Kodály Zoltán emléke előtt a december 15-én megtartott esten. A sokszereplős, gazdag tartalmú előadás – a Balassi Intézet alap-programhoz nyújtott támogatása mellett – a városi Önkormányzat Kodály Örökség Programja jelentős támogatásának köszönhetően jött létre. A támogatás feltétele volt, hogy a műsor rövidített változatát ifjúsági hangversenyen is megszólaltatják. Az ünnepi esemény délelőttjén ezért a Református Új-kollégium dísztermében a házigazda iskola és más oktatási intézmények tanulóinak teltházias közönsége előtt hangzottak el Erkel, Kodály és Bartók művei: nép- és népies dalok feldolgozásai és néhány más tétel.

Az esti hangversenyt a népdallá vált Erkel-dallamok jóízűen előadott csokrával a nagymultú Kodály Zoltán Vegyeskar – Iparos Dalkör kezdte (karnagy Csorbainé Bakosi Zsuzsa). A Hunyadi motívumainak népzenei duda-változatai Joób Árpád előadásában szólaltak meg. A program magvat a már említett párhuzamos összeállítás jelentette. Erkel Ferenc népies műdal és népdalfeldolgozásai az 1840-es évek közepéről, Szigligeti Ede *Zsidó, Egy szekrény rejtelve* és *Két pisztoly* című népszínműveiből, hozzájuk kapcsolható Kodály-művekkel. A zenetörténeti ritkaságnak számító Erkel-tételeket az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtára bocsátotta rendelkezésünkre.

Kodály Zoltán hívta fel a figyelmet arra, hogy a *Két pisztoly* kanasztáncában Erkel egészen eredeti módon dolgozott fel egy duda-dallamot. Ennek érdekessége, hogy Bartók 1910-ben a honti dudások vetélkedőjén jegyezte fel, és a *Tizenöt magyar parasztdal* záró tételeként alkalmazta. A kör *A nővérek* című Kodály-darabbal zárul be: a kondás jellemzésére a zongora közjátékban és a záró szakaszban használta fel a Nagyszalontán 1916-ban gyűjtött népdal feldolgozásában. *Napoleon dala* (Ó, te vén sülülű) a Hány Jánosból sincs előkép nélkül: Erkel ugyancsak a *Két pisztoly*ban használta fel a népi csúfoló egy változatát. Az 1920-as években, a Magyar Népzene és a Hány komponálása idején Kodály azonban még nem ismerte Erkel népszínmű-dalait. A hagyomány évszázados továbbélését láthatjuk a több évtized távolában működő zeneszerzők ismeretlen, illetve ismert forrásaiban.

Móricz Zsigmond *Pacsirtaszó* című színdarabja (1917) falusi történet, mely némiképp folytatja a népszínművek hagyományát. Kodály eredeti műve a *Négy dal* 4. számaként ismert *Fáj a szívem* dal (eredetileg „cigányzenekari” – vonósok, cimbalom, klarinét – kísérettel). A *Magyar rondó* népdalokon alapul, s a Móricz-színmű elvetélt zenéjét mentette át hangversenydarabba. A rondó-témának választott népdal dallamjárásában és ritmikájában is közeli rokona egy Erkel opera táncbetétének: *Lassú a Sa-*

rolta című operából. (A kecskeméti hangversenyen nem hangzott el ez a darab. Újévi hangversenyén azonban a zenekar előadta, még pedig a Kecskemét Táncegyüttes közreműködésével.)

A hangverseny közreműködői zeneiségük, karakterteremtő készségük legjavát adták, emlékezetessé téve az újra felfedezett, illetve ritkán hallható művek előadását: Markovics Erika (szoprán), Klézli János (bariton), Jámbor Zsolt (tenor), Alszászy Gábor (zongora). Az Erkel-művek ismertetésében Iványi Papp Monika zenetörténész működött közre e sorok írója mellett.

A koncert további részében a Kecskeméten hagyományos születési évfordulós megemlékezés jegyében a műsor több Kodály-művel gazdagodott. A Kodály Iskola Kodály Zoltán Leánykara az *Epigrammákból* válogatott Antoni Andrea tanárnő vezetésével. Színesen, sajátos hangszerelésben adták elő műsorukat: A második szólamot csellón Karasszon Eszter szakmai tagozatos növendék, a zongorakíséretet Révész László, az iskola művész-tanára játszotta. A Református Kollégium Gimnáziumi Vegyeskara (karvezető: Jámbor Zsolt) két ritkán hallható vallásos mű – *Miatyánk* (P. Szedő Dénes verse; a *Bicinia Hungarica*. I. 60. háromszólamú változata), *Jövel Szentlélek Úr Isten* (Batizi András éneke, 16.sz.) – után a *Fölszállott a páva* Ady-kórus előadásával bizonyította, hogy középiskolás énekkaraink élmezőnyében a helyük.

A záró számmal visszatért a műsor a 19. századi hagyomány kodályi értelmezéséhez: a *Kállai kettős* című verbunkos-közeli népdal-kantátát két kórus és a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar összefogásának köszönhetően a közönség körében nagy tetszéssel fogadott előadás zárta le. A Kiss Katalin vezette Kecskeméti Fesztivál Kórus a Scherzo Vegyeskarral társult. A mű betanításában Megyesi Zsófia, és az utóbbi kórus karnagya, Závori Erika vett részt. Cimbalmón közreműködött Szakály Ágnes és Szakály Orsolya. A karmester Gerhát László volt.

Említésre méltó még, hogy a Kodály Társaság helyi csoportja vezetőségének javaslatára felújították Heltai Nándor közíró, tagtársunk korábbi kezdeményezését: Mák Kornél kulturális és oktatásügyért felelős alpolgármester támogatásával a „Kodály napon” való megemlékezésre körlevélben kérték fel az iskolákat. Kodály írásaiból készült összeállítás felolvasását és népdalok vagy Kodály-dallamok, darabok közös éneklését ajánlották. December 16-án természetesen sor került a szülőváros hivatalos megemlékezésére is a Psalmus Hungaricus emlékműnél. Lukács László, a Kecskemét Néptánc Együttes vezetője, a város Kodály díjának 2010. évi kitüntetettje többek között arról szólt, hogy a néptáncosok serege és ő személy szerint is mi mindent köszönhet Kodály Zoltánnak, a tőle kapott sokoldalú inspirációnak.

Ittész Mihály

